

Hazırlayan
S. M. BARRET

Soykırımına Uğrayan
Apaçilerin Son Kahramanı
GERONIMO

DESTEK YAYINLARI: 1453

EDEBİYAT: 435

S. M. BARRET / SOYKIRIMA UĞRAYAN APAÇİLERİN SON KAHRAMANI GERONIMO
Orijinal Adı: GERONIMO'S STORY OF HIS LIFE

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Çeviren: Dr. Mert Akcanbaş
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: 1. Baskı: Ağustos 2011

2. Baskı: Nisan 2021

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-242-4

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

www.destekmedyagrubu.com

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

**Soykırımına Uğrayan
Apaçilerin Son Kahramanı
GERONIMO**

**Hazırlayan
S. M. BARRET**

Çevirmen: Dr. Mert Akcanbaş

DESTEK
yayınları

*Yaşamöykümü, bana yazdıklarımı okuyup doğruları anlatmaya
çalıştığımı bildiğinden, hikâyemi anlatmam için izin veren,
adil olduğuna ve gelecekte halkıma adalet vereceğine inandığım
ve büyük bir halkın şefi olarak kabul ettiğim Amerika Birleşik
Devletleri Başkanı Theodore Roosevelt'e ithaf ediyorum.*

İÇİNDEKİLER

Kitabı Yazarken	
Önsöz.....	11
Giriş.....	13
I. KISIM: APAÇİLER	23
I. BÖLÜM: Apaçilerin Kökeni.....	25
II. BÖLÜM: Apaçi Kabilesinin Alt Boyları.....	30
III. BÖLÜM: Yaşamımın İlk Bölümü.....	33
IV. BÖLÜM: Kabiledeki Gelenekler, Eğlence ve Davranış Tarzları.....	39
V. BÖLÜM: Aile	44
II. KISIM: MEKSİKALILAR.....	47
VI. BÖLÜM: Kaskiyeh.....	49
<i>Katlîam</i>	49
<i>İntikam</i>	51

VII. BÖLÜM: Zorluklar Altında Savaşmak.....	56
VIII. BÖLÜM: Başarılı Saldırılar.....	64
IX. BÖLÜM: Kaderin Cilveleri	70
X. BÖLÜM: Diğer Saldırılar.....	74
<i>Meksika Saldırıları</i>	75
<i>Apaçi Saldırıları</i>	76
XI. BÖLÜM: Ciddi Çatışmalar	81
<i>Aktepe Savaşı</i>	82
XII. BÖLÜM: Geronimo'nun En Büyük Savaşı	85
 III. KISIM: BEYAZ ADAM	 89
XIII. BÖLÜM: Beyaz Adamın Gelişi	91
XIV. BÖLÜM: En Büyük Kötülükler.....	95
XV. BÖLÜM: Ayrılış.....	99
XVI. BÖLÜM: Hapiste ve Savaşta Geçen Günler.....	102
XVII. BÖLÜM: Son Mücadele.....	106
XVIII. BÖLÜM: Geronimo'nun Teslim Oluşu.....	112
XIX. BÖLÜM: Bir Savaş Esiri.....	128
 IV. KISIM: ESKİ VE YENİ	 131
XX. BÖLÜM: Apaçilerin Gelenekleri.....	133
<i>Yargılama</i>	133
<i>Evlat Edinme</i>	134

<i>Tuz Gölü</i>	134
<i>Savaşçuların Eğitimi.....</i>	134
<i>Danslar.....</i>	136
<i>Şükran Dansı.....</i>	136
<i>Savaş Dansı</i>	136
<i>Kafa Derisi Dansı.....</i>	137
<i>Sosyal Danslar.....</i>	137
XXI. BÖLÜM: Dünya Ticaret Fuarı Anılarım.....	140
XXII. BÖLÜM: Din.....	146
XXIII. BÖLÜM: Gelecek İçin Umutlar.....	150

KİTABI YAZARKEN

ÖNSÖZ

Bu kitabın yazılış amacı okuyucuya Apaçi Kızılderililerinin gerçek yaşamlarını onların büyük şefleri ağzından anlatmak ve Geronimo'ya bir savaş tutuklusu olarak, her esire verilmesi gereken, kendini medeniyetimize karşı yaptıkları için savunma hakkı vermektir.

Eğer bu kitapta Kızılderililerin amaçlarını doğru anlatabildiysem, esaret altında yaşayan yerlilerin savunmasını açık şekilde yansıtabildiysem ve kaybolan ırklar hakkındaki bilgilerimizi, bu insanların tümü yok olmadan kayıt altına alabildiysem amacıma ulaşmışım demektir.

Çalışmalarında değerli tavsiyeleriyle bana yardımcı olan Fort Sill, Oklahoma'dan Binbaşı Charles Taylor, Kansas City, Missouri'den Dr. J. M. Greenwood ve Oklahoma Üniversitesi Başkanı David R. Boyd'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca Sayın Başkanımız Theodore Roosevelt'in öneri ve yardımları olmaksızın bu kitabın yazılamayacağını belirtmek isterim.

Saygılarımla...

S. M. Barrett
Lawton, Oklahoma
14 Ağustos 1906

GİRİŞ

1904 yaz aylarında Geronimo ile ilk tanıştığımızda savaş başlıkları satarken ona İngilizce-İspanyolca çevirmenlik yapıyordum. Daha sonraları karşılaştığımızda benimle nazik konuşmasına rağmen yakın değildik. Bir gün bir Meksikalı tarafından yaralandığımı duyar duymaz Geronimo beni ziyarete geldi ve ilk defa Meksikalılar hakkında gerçek düşüncelerini özgürce anlattı.

Kendisini tekrar evime davet ettim ve kırmayıp geldi. Onun daveti karşılığında ise Fort Sill Askeri Rezervasyon Bölgesi'nde kendisini çadırında ziyaret ettim.

1905 yılının yaz aylarında Missouri'deki Kansas şehri Milli Eğitim Müdürü Dr. J. M. Greenwood beni ziyarete geldiğinde kendisini Geronimo'ya götürdüm. Dr. Greenwood, "Ben General Howard'ın arkadaşım. Onu senin hakkında güzel konuşurken pek çok kere gördüm" diyene kadar Geronimo bize oldukça resmi davranmaktaydı. Ancak bu sözden sonra "Gelin!" dedi ve bizi oturmamız için getirilmiş koltukların olduğu gölgeliğe götürdü. Orada Büyük Şef savaş başlığını taktı ve bize Apaçi usulü iri dilimlenmiş karpuz ikram etti. O gün çok neşeli ve rahat bir sohbet şansımız oldu. Biz ayrılırken Geronimo tekrar ziyaret için davet etti.

Birkaç gün sonra yaşlı şef beni ziyarete geldi ve babamın nerede olduğunu sordu. Kendisine, "Kansas şehrinden gelen yaşlı beyefendi geri döndü" dediğimde bana, "O senin baban" dedi. "Hayır, o benim babam değil sadece dostumdur. Benim babam yirmi beş yıl önce öldü" diye cevap verdim. Biraz suskunluktan sonra yaşlı şef kararlı ve tartışma istemeyen bir ses tonuyla,

“Senin gerçek baban ölmüş olabilir ama bu adam senin gençliğinden beri akıl hocan ve dostundur. Yani uygulamada bu adam senin babandır. Ona söyle evime her zaman gelmesinden mutluluk duyarım” dedi. Yaşlı şef Kızılderili geleneklerine göre karar verdiğinden ona Dr. Greenwood ile olan dostluğumuz konusunda ısrar etmeye gerek duymadım.

O yazın sonuna doğru yaşlı şeften bana bazı anlattıklarını yayımlamak için izin istedim ancak buna yanaşmadı. Daha sonra Geronimo eğer Rezervasyon Bölgesi yöneticileri karşı çıkmazsa ve karşılığında para alırsa bana hayat hikâyesini anlatacağını bildirdi. Hemen Fort Sill komutanı Teğmen Purington’a başvurarak Geronimo’nun hayat hikâyesini yazmak için izin istedim. Talebim kısa süre içinde reddedildi. Teğmen Purington Geronimo ve savaşıplarının yaptığı kanunsuzlukları, devletin onları yakalamak için üstlendiği maliyeti anlattı ve yaşlı Apaçı’nın siviller tarafından popüler hale getirilmek yerine asılması gerektiğini söyledi. Amerikan devletinin Geronimo’yu yakalamak veya öldürmekten âciz subay ve askerlere ödediği maliyeti vurgulamak bu teğmeni ikna etmeye yarayacak bir fikir olmadığından izin alma işi için başka mercilere başvurmaya karar verdim. Bu nedenle Amerikan Başkanı Roosevelt’e yazarak yirmi yıldır tutuklu bulunan yaşlı Kızılderili’nin yayınlanmak üzere hayat hikâyesini, yaşadığı olaylara bakışını anlatmasına izin verilmesini ve Geronimo’ya anlatacaklarının savaş esiri durumunda olan Apaçiler aleyhine kullanılmayacağına dair garanti verilmesini talep ettim. Bana gönderilen mektupta gerekli iznin verildiği belirtiliyordu. Birkaç gün sonra Fort Sill’den gelen mesajda Amerikan başkanının Rezervasyon Bölgesi komutanına gerekli izinlerin verilmesi konusunda yazılı emri olduğu bildirildi. Tarafımdan Milli Savunma Bakanlığı talimatlarına göre mülakat yapmam istendi. Fort Sill’e gittiğimde komutan bana aşağıda verilen ve uymam gereken talimatları gösteren yazışmaları gösterdi:

Lawton, Oklahoma, 12 Ağustos 1905

Geronimo, Apaçi Reisi

S. M. Barrett, Milli Eğitim Müfettişi

Yukarıda ismi verilen kişi Amerikan başkanına talepte bulunarak yaşam hikâyesini anlatmasına ve yayımlatmasına izin istemiştir. Aynı şahıs ayrıca anlatacaklarının Apaçi halkına karşı kullanılmaması konusunda güvence talep etmektedir.

1. İzin

Milli Savunma Bakanlığı Askeri Müsteşarlığı

Washington, 25 Ağustos 1905

Genelkurmay Başkanlığı talimatıyla Fort Sill Oklahomadaki Savaş Esirleri Kampı Komutanlığı'na görüş ve tavsiyeleri için izin verilmiştir.

E. F. Ladd

Askeri Müsteşar

2. İzin

Teksas Eyaleti Askeri Müsteşarlığı

San Antonio, 29 Ağustos 1905

Tümgeneral Lee emriyle ilgili yazınız Apaçi esirlerinden sorumlu 8. Süvari Birliği Komutanı Teğmen George A. Purington'a iletilmiştir.

C. D. Roberts

7. Piyade Birliği, Yüzbaşı, Askeri Müsteşar Vekili

3. İzin

Fort Sill O. T.

31 Ağustos 1905

Yüzbaşı Dade'nin emriyle ilgili yazınız Apaçi esirlerden sorumlu 8. Süvari Birliği Komutanı Teğmen G. A. Purington'a görüş ve tavsiyeleri için iletilmiştir.

James Longstreet

13. Süvari Birliği, Yüzbaşı

4. İzin

Fort Sill, O. T.

2 Eylül 1905

Doğruları anlattığı sürece Geronimo'nun hayat hikâyesini yazmasında bir sakınca yoktur. Yazılan ve yayımlananlardan Mr. S. M. Barrett'in sorumlu tutulması tavsiye edilir.

Geo. A. Purington

8. Süvari Birliği, Teğmen

5. İzin

Fort Sill, O. T.

4 Eylül 1905

4. izin uyarınca müsveddelerin yayın öncesi Teğmen Purington'a teslim edilerek anlatılanların doğruluk derecesinin kontrolü yapılması tavsiye edilir.

A. L. Dade

13. Süvari Birliği, Yüzbaşı

6. İzin

Teksas Eyaleti Askeri Müsteşarlığı
San Antonio, 8 Eylül 1905

Ekli öneri ve tavsiyelerin göz önünde tutulması arz edilerek
Milli Savunma Bakanlığı Askeri Müsteşarlığı'na sunulur.

J. M. Lee
Tümgeneral

7. İzin

Genelkurmay Başkanlığı
Washington, 13 Eylül 1905

Ekli öneri ve tavsiyelerin göz önünde tutulması Sayın Milli
Savunma Bakanımıza arz edilir.

J. C. Bates
Orgeneral, Genelkurmay Başkan Vekili

8. İzin

Milli Savunma Bakanlığı
15 Eylül 1905

Konuyla ilgili izin, kitabın müsveddelerinin yayın öncesi kendisine teslim edilmesi ve Genelkurmay Başkanlığı'nın ise teklif edilen kitabı, konuları yakından bilen yetkili bir kişiye kontrol ettirmesi koşuluyla, Genelkurmay Başkanlığı'na verilmiştir.

Robert Shaw Oliver
Milli Savunma Bakanı

9. İzin

Milli Savunma Bakanlığı Askeri Müsteşarlığı
Washington, 18 Eylül 1905

Gerekli izinler Milli Savunma Bakanlığı tarafından Genelkurmay Başkanlığı'na verilmiş ve Genelkurmay Başkanlığı ise Teksas Eyaleti Askeri Müsteşarlığı'na 8. İzin'de belirtilen hususlar çerçevesinde yetki vermiştir. Konu hakkında Mr. Barrett'in uyarılmasını bilgilerinize sunarım.

Henry P. McCain
Askeri Müsteşar

10. İzin

Teksas Eyaleti Askeri Müsteşarlığı
San Antonio, 23 Eylül 1905

Milli Savunma Bakanlığımızın izni 8. İzin yazısında belirtilen koşullarla ve bu yazının Mr. Barrett'e açıklanması şartıyla Fort Sill, Oklahoma Bölgesi Komutanlığı'na iletilmiştir.

Geo. Van Horn Moseley
1. Süvari Birliği, Teğmen, Askeri Müsteşar Vekili

Ekim ayının başlarında eğitimli bir kişi olan Nedni Apaçilerin reisi Whoa'nın oğlu Asa Deklugie'yi çevirmen olarak tutarak kitaba başladım.

Geronimo yanımızda stenograf varken veya biz metinde düzeltmeler yaparken hiç konuşmuyordu. Her sabah Geronimo o günkü hikâyesini gayet net şekilde planlıyor ve yaşamını kısa

ve açık şekilde bize anlatıyordu. Yaşlı reis bazen kendi çadırında bazen Asa Deklugie'nin evinde bazen dağlardaki vadilerde ve bazen de atını yemyeşil bir ovada koştururken hatıralarını anlatmayı tercih ediyordu. Canı ne isterse onları anlatıyor ve sonra susuyordu. Biyografisini yazmaya başladığım gün yaşlı reis bana hikâyesini anlatırken soru sormamamı, ondan anlattıklarından fazlasını istemememi söyledi ve "Sadece söylediğim her şeyi yaz!" dedi. Büyük Şef beni ve Asa'yı kitap yazımında yalnız bırakmıştı. Böyle söylemekle beraber hikâyesini anlattıktan bir gün sonra Geronimo her zaman beni ofisimde veya çalıştığım yerlerde ziyaret ediyor, yazdıklarımı dinliyor, sorularımı cevaplıyor veya kitaba eklemeler yapıyordu.

Aslında Geronimo kısa süre içinde kitap yazma işinden bıkmıştı ama söz verdiği için hikâyesini anlatmaya devam etti. Geronimo bir kere söz verdiğinde onu, verdiği sözden kimse veya hiçbir koşul döndüremezdi. Bu özelliğine en güzel örnek Ocak 1906'da gerçekleşmişti: Bu tarihte Geronimo ile ofisimde belli bir saatte buluşmak için sözleşmiştik ancak çevirmen randevuya yalnız gelmişti. Çevirmen Geronimo'nun ağır bir soğuk algınlığı geçirdiğini, ateş içinde evinde yattığını hatta hastalığının zatürreeye dönme durumu olduğunu söyledi ve yeni bir randevu tarihi belirlememizi istedi. O gün hava çok soğuktu ve uzun yoldan gelen çevirmen iyice üşüdüğünden ocağa yakın oturmuş dışarıyı seyreliyordu. Aniden ayağa kalktı ve uzaktan eve doğru yaklaşan cismi gösterdi. Yaşlı reisi anında tanıdım. Kendisi çevirmen bana gelmeden yetişmek için atını hayvanın ağzından köpükler gelene kadar koşturmuştu. Reis atından atladı doğru ofisime girdi. Kalın bir sesle, "Sana geleceğime söz vermiştim, işte buradayım" dedi.

Kendisine böyle berbat bir havada, hasta olarak geleceğini beklemediğimi ve fazla yorulmaması gerektiğini söyledim. Bir

süre sessizce ayakta dikildi sonra arkasını dönüp çıktı ve atına atlayarak yola koyuldu. Geronimo bu soğuk kış günü hasta olmasına rağmen gelmiş ve sözünü tutmuştu.

Geronimo'nun hayat hikâyesi bittiğinde müsveddeleri Fort Sill'deki 18. Süvari Alayı Komutanı Binbaşı Charles W. Taylor'a verdim. Kendisi kitabım için pek çok değerli tavsiyede bulundu ve daha önce Geronimo'dan istediğim bazı bilgileri verdi. Yaşlı kabile reisi çoğunlukla her istediğim bilgiyi bana sağlıyordu ancak bazı kısımlarda mazeret bildirerek bilgi vermekten kaçınırdı.

Tüm bilgiler toplandığında kitabı Başkan Roosevelt'e sundum. Başkan bana yazdığı mektupta aynen şunları söylemekteydi:

“Bana gönderdiğiniz kitap çok ilginç bilgiler içermekle beraber size kitapta kişilik haklarına saldırı niteliği taşıyan cümlelerin sorumluluğunu almadığınızı gösterir bir ibare kullanmanızı tavsiye ederim.”

Bu öneri çerçevesinde kitabıma eklediğim bazı notlarda bu notların ait olduğu cümlelerin Geronimo'nun kendi düşüncelerini yansıttığını belirttim.

2 Haziran 1906 tarihinde düzeltilmiş kitabımı Milli Savunma Bakanlığı'na sundum. Kitabı sunarken yazdığım ön yazı aşağıdaki bölümleri kapsamaktaydı:

“Fort Sill'deki yöneticiler tarafından bana ‘8. İzin’ çerçevesinde verilen koşullara uygun olarak Geronimo'nun otobiyografisini görüşlerinize sunmaktayım.